

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/278/2021
Identifikačné číslo spisu: 1516202308
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1516202308.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Soni Mesiarkinovej a JUDr. Martina Holiča, v spore žalobkyne Poľnohospodárska Pôda s.r.o., so sídlom Bratislava, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zastúpeného Advokátska kancelária LawService, s.r.o., so sídlom Zvolen, Stráž 223, IČO: 36 861 723, proti žalovanému N. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom R., T. XX, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 9C/122/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co 114/2020-201 zo dňa 6. mája 2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 7. mája 2019 č. k. 9C/122/2016-146 žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia, že bola výlučným vlastníkom pozemku nachádzajúceho sa v kat. úz. Q., obec Q., okres R., zapísanej Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor, na LV č. XXXX, parcely registra „C“ evidované na mape určeného operátu, parc. č. XXXX, druh pozemku: orná pôda o výmere 624 m² ku dňu jeho vyvlastnenia na základe Rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18. augusta 2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky č. OÚ-NR-OVBP2-2016/032185-53 v spojení s Rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10. októbra 2016 pod č. 24929/2016/B624-SV/64203/To, zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Okresný súd považoval za nesporné, že žalovaný vlastnícke právo žalobkyne ku dňu vyvlastnenia pozemku popiera ako i to, že do úschovy na súde bola na základe rozhodnutia správneho orgánu zložená časť náhrady za vyvlastnenie tohto pozemku podľa § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z. z. Táto náhrada bola súdom prijatá, a preto žalobkyňa nemôže žalovať o plnenie. Náhrada doposiaľ nebola vyplatená a

určenie jej príjemcu je závislé od výsledku tohto súdneho konania, preto žalobkyňa má naliehavý právny záujem na určení, že bola ku dňu vyvlastnenia pozemku jeho vlastníkom. Za nesporné považoval i tú skutočnosť, že žalobkyňa je aktívne vecne legitimovaná na podanie žaloby. Pre posúdenie pasívnej legitimácie žalovaného v spore, ktorý nie je vlastníkom pozemku, pretože pozemok predal po začatí konania spoločnosti MH Invest, s. r. o., bolo rozhodným podanie návrhu na zápis do katastra nehnuteľností poznámky o tomto súdnom konaní, čím by sa výrok o určení vecného bremena k tejto nehnuteľnosti stal záväzný podľa § 228 ods. 2 CSP aj pre tretie osoby.

3. Vykonaným dokazovaním, bolo podľa okresného súdu preukázané, že rozhodnutie správneho orgánu o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech žalobkyne na základe spornej kúpnej zmluvy, uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným dňa 17.6.2015, bolo po vyhovení protestu prokurátora právoplatne zrušené. Toto rozhodnutie bolo preskúmané v odvolacom konaní, jeho zákonnosť bola preskúmaná v konaní na správnom súde a aktuálne je predmetom konania na kasačnom súde. V konaní nebolo sporné a bolo aj všeobecne známe, že pred ďalším rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva na základe tejto kúpnej zmluvy vzniklo štátu predkupné právo k spornému pozemku a to priamo zo zákona dňom schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou 8.7.2015. Zmluvná voľnosť žalovaného ako vlastníka tohto pozemku, ku ktorému sa viazalo predkupné právo štátu podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z. z. sa tým priamo zo zákona obmedzila a žalovaný bol povinný ponúknuť pozemok prednostne štátu, čo aj urobil. Okresný súd vzal do úvahy, že kasačný súd v obdobných veciach už skonštatoval, že v prípade, ak po uzavretí kúpnej zmluvy a pred rozhodnutím právneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva vzniklo štátu predkupné právo, je správny orgán povinný na toto predkupné právo prihliadať. Uvedená skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale bráni jej realizácii a tým nastáva dodatočná právna nemožnosť dohodnutého plnenia. Pretože plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve z 17.6.2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným, povinnosť žalovaného plniť tak zanikla podľa § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým zanikol aj tento záväzok. Žalovaný zodpovedá žalobkyňi iba za prípadnú škodu a bezdôvodné obohatenie, ktoré však žalobkyňa v konaní od žalovaného nepožaduje. Pretože záväzok zo spornej kúpnej zmluvy zanikol pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu žalobkyne na vklad vlastníckeho práva v jej prospech na základe tejto kúpnej zmluvy, nemohla žalobkyňa na základe tejto zmluvy nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnému pozemku, a tak nemôže byť jej vlastníkom ani ku dňu vyvlastnenia tohto pozemku.

4. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Odvolací súd sa predovšetkým zaoberal posúdením otázky, či podaná žaloba je vhodným a správne zvoleným procesným nástrojom ochrany práva žalobkyne a či táto má naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 137 písm. c/ CSP. Podľa odvolacieho súdu naliehavý právny záujem na danom určení nemôže byť za okolností prejednávanej veci daný, pretože by vyhovením žaloby nedošlo k zmene vlastníka, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný na liste vlastníctva a žalobkyňa sa napokon tohto určenia ani nedomáhala, pretože žiadala po zmene petitu určiť vlastnícke právo výlučne ku dňu vyvlastnenia spornej nehnuteľnosti, t. j. do minulosti. Z obsahu žaloby a všetkých jej vyjadrení vyplýva, že žalobu podala z dôvodu vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok. Vychádzajúc z uvedeného potom naliehavý právny záujem na požadovanom určení nie je daný pretože petit žaloby, skutkové tvrdenia a právne posúdenie sa neviažu na odstránenie konkrétnej spornosti žalobkyňou uplatňovaného práva.

6. V súvislosti s otázkami rozhodnými pre posúdenie veci odvolací súd poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu z 18. mája 2018 sp. zn. 6 Sžrk 3/2018, z ktorého okrem iného vyplynulo, že okresný úrad posudzuje skutočnosti, ktoré môžu mať vplyv na povolenie vkladu ku dňu vydania rozhodnutia o návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Z uvedeného vyplýva, že okresný úrad skúma, či po uzavretí zmluvy do rozhodnutia o povolení vkladu nenastali skutkové alebo právne zmeny, ktoré by bránili vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Neprihliadnutie okresného úradu v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na schválenie predkupného práva štátu podľa § 3 ods. 5 zák. č. 175/1999 Z. z., obsahujúceho zmluvnú voľnosť povinného z

predkupného práva ako vkladu, je podľa kasačného súdu v rozpore s účelom a cieľmi zákona č. 175/1999 Z. z. a porušením § 31 ods. 1 Katastrálneho zákona. Uvedené platí aj vtedy, ak predkupné právo štátu vzniklo až po uzavretí kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom konania o povolení vkladu, keď okresný úrad je povinný skúmať, či po uzavretí zmluvy do rozhodnutia o povolení vkladu nenastali skutkové alebo právne zmeny, ktoré by bránili vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Vychádzajúc z tvrdení žalobcu, je nesporné, že tento v skutočnosti nesledoval určiť vlastníctvo k nehnuteľnostiam, ale ide mu len o vyplatenie náhrady za vyvlastnené pozemky. Za danej situácie sa tak žalobca nemôže domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva, keď úspech vlastníckej žaloby, či žaloby na určenie vlastníckeho práva, predpokladá, že žalobca preukáže existenciu skutočností, s ktorými právo vznik vlastníckeho práva k veci (k nehnuteľnosti) spája. Žalobe žalobcu tak nemôže byť vyhovievané pre absenciu naliehavého právneho záujmu na navrhovanom určení. Zo skutkového stavu je nesporné, že žalobca sa domáha určenia vlastníckeho práva, avšak v skutočnosti sleduje vyplatenie náhrady za vyvlastnené nehnuteľnosti. Potom však žaloba o určenie vlastníckeho práva nemôže plniť svoju preventívnu funkciu, čomu korešponduje požiadavka existencie naliehavého právneho záujmu. Z uvedených dôvodov odvolací súd sa nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie o existencii naliehavého záujmu žalobcu na požadovanom určení a skonštatoval, že naliehavý právny záujem žalobcu na určení vlastníckeho práva do minulosti (ku dňu vyvlastnenia) nie je daný, keď určovacou žalobou môže byť určená len existencia práva, prípadne právneho vzťahu existujúceho ku dňu vyhlásenia rozhodnutia, obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulú (rozsudok NS SR 8 Cdo 156/2018 z 20. marca 2019, 2 Cdo 32/98, 2 Cdo 131/06).

7. Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým žalobu zamietol, pretože mal za to, že žalobkyňa nemá na požadovanom určení naliehavý právny záujem, a keďže táto základná podmienka prípustnosti určovacej žaloby v danom prípade naplnená nebola, nebol dôvod sa už ďalej zaoberať ďalšími dôvodmi zamietnutia žaloby (namietanými v podanom odvolaní), pretože na výsledok odvolacieho konania by žiadny vplyv nemali.

8. V súvislosti s námičkou o porušení práva na spravodlivý proces postupom súdu prvej inštancie a použitím výkladu a aplikácie práva zabezpečujúceho spravodlivú a účinnú ochranu práv a oprávnených záujmov strán sporu odvolací súd konštatoval, že postupom súdu prvej inštancie nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a súd prvej inštancie napadnuté rozhodnutie dostatočne odôvodnil a v napadnutom rozhodnutí odôvodnil právne otázky, ktoré boli pre posúdenie veci z jeho pohľadu rozhodujúce.

9. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila s poukazom na § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ (nesprávne označené ako písm. c/) CSP.

10. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP) namietala v súvislosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa podľa jej názoru nevysporiadal so všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi. Záver súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu je podľa jej názoru arbitrárny, odvolací súd poukázal na všeobecne formulované závery judikatury, avšak bez akejkoľvek skutkovej spojitosti s posudzovaným prípadom. Vôbec sa nezaoberal posúdením konkrétnych skutkových okolností posudzovanej veci. Nevysporiadal sa s rozhodnutiami Krajského súdu v Nitre, v ktorých súd vyslovil odlišné právne závery k otázke naliehavého právneho záujmu. Trvala na tom, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu bolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Za pochybenie súdu označila i chybný záver odvolacieho súdu, že sa stotožňuje so záverom prvoinštančného súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu, pričom ten sa jasne vyslovil, že na určení existuje naliehavý právny záujem.

11. Nesprávne právne posúdenie veci v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP videla žalobkyňa pri riešení otázky „vecnoprávných a záväzkovoprávných účinkov zmluvy“, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (od rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/184/2005 a sp. zn. 1Sžr/15/2012). Odvolací súd sa podľa

názoru žalobkyne odklonil od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tým, že vo svojom rozhodnutí v podstate stotožnil vecnoprávne a obligačnéprávné účinky kúpnej zmluvy. To, že nedošlo k povoleniu vkladu znamená, že nenastali vecnoprávne účinky (vlastnícke právo nebolo zapísané do katastra). Uvedené skutočnosti však nebránia súdu skúmať, či nastali obligačnéprávné účinky zmluvy, t. j. či bola zmluva platná. Podľa žalobkyne neexistoval žiaden hmotnoprávny dôvod neplatnosti zmluvy.

12. Žalobkyňa navrhla, aby najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil a priznal jej náhradu trov dovolacieho konania. Zároveň požiadala o odklad právoplatnosti rozsudku okresného súdu v spojitosti s rozsudkom krajského súdu z dôvodu zabránenia akýmkoľvek následkom rozhodnutia a to predovšetkým z dôvodu, že kvôli prebiehajúcim konaniam na Okresnom súde v Nitre došlo k zloženiu finančných prostriedkov do úschovy na tomto súde a vydanie úschovy závisí od výsledku jednotlivých konaní.

13. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu zopakoval podstatné skutočnosti v konaní v ich časovom slede a uviedol, že sa nebráni vrátiť sumu obdržanú od žalobkyne v čase, keď pochybným spôsobom skupovala pozamky od dotknutých občanov.

14. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť (§ 447 písm. c/ a f/ CSP).

15. Vzhľadom na to, že dovolací súd nezistil splnenie predpokladov pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia (§ 444 ods. 2 CSP), návrhu odvolateľky na odklad právoplatnosti rozsudku okresného súdu v spojitosti s rozsudkom krajského súdu nevyhovel s tým, že v súlade s jeho ustálenou praxou o tom nevydal samostatné uznesenie.

16. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

17. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

18. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

19. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho

súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

20. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačiaci dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

22. Žalobkyňa zdôvodnila prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP poukazovaním na nedostatok riadneho odôvodnenia napadnutého rozsudku vyrovnávajúceho sa so všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi. Nesprávny procesný postup súdu spočíval podľa jej názoru tiež v tom, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu, bolo porušené jej právo na spravodlivý proces.

23. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

24. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

25. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

26. V predmetnej veci podľa názoru dovolacieho súdu obsah spisu nepodporuje záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom vyvolávajúcim procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Súdny oboch nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Myšlienkový postup súdov je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali. Dovolačiaci súd nezistil opodstatnenosť dôvodov, ktoré žalobkyňa uvádzala v dovolaní o zmätočnosti a arbitrárnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, trpiaceho nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov (oboch) nižších inštancií je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzali, keď dospeli k záveru o nedôvodnosti uplatneného nároku žalobkyne

(po pripustení zmeny žaloby) na určenie, že bola výlučným vlastníkom pozemku registra „C“ v katastrálnom území Q., obec Q., okres R. s parcelným číslom XXXX, orná pôda vo výmere 624 m² ku dňu jeho vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18.08.2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky č. OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10.10.2016 č. 24929/2016/B624-SV/64203/To. Odvolací súd (po splnení si zákonnej oznamovacej povinnosti podľa § 382 CSP podľa č. 1. 182 spisu) na rozdiel od súdu prvej inštancie osobitne zdôraznil, že sa prioritne najprv zaoberal tým, či žalobca má naliehavý právny záujem na požadovanom určení a dospel k záveru, že tomu tak nie je, nakoľko žalobca žiada určiť vlastnícke právo späť (ku okamihu vyvlastnenia), pričom žalobou podľa § 137 písm. c/ CSP sa určuje, či tu právo je alebo nie je, a nie to, či tu právo v minulosti bolo. Argumentáciu žalobkyne, ktorou preukazovala naliehavý právny záujem na požadovanom určení zmenenou žalobou o tom, že na to, aby jej mohla byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie, musí byť určený za vlastníka pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia, odvolací súd neuznal a v tejto súvislosti dostatočne jasne vyložil, že účelom požadovaného určenia nie je zmena osoby zapísanej ako vlastníka v katastri nehnuteľností, ale vyplatenie náhrady za vyvlastnený pozemok, pričom (ale) žaloba o plnenie má prednosť pred žalobou o určenie a preto sa ani nejedná o prípad prípustnosti určovacej žaloby ako prostriedku ochrany už porušeného práva, nakoľko žalobkyňa žalobou nesleduje zosúladienie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom - zápis jeho vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, ale ide jej len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku.

27. Odvolací súd sa z uvedených dôvodov nestotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení a ďalej uviedol, že keďže nie je splnená táto základná podmienka prípustnosti určovacej žaloby, nebol dôvod sa už ďalej zaoberať ďalšími dôvodmi zamietnutia žaloby. Tento záver odvolacieho súdu nespochybnilo ani zrejme formulačné pochybenie uvedené v bode 22. odôvodnenia jeho rozsudku (o správnosti záveru súdu o zamietnutí žaloby z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu), keďže celý text odôvodnenia (najmä body 9., 15., 17., 18.) rozsudku nevyvoláva pochybnosti, že s týmto záverom súdu prvej inštancie sa odvolací súd nestotožnil, preto dovolací súd na námietku dovolateľky v tomto smere majúcu podporiť záver o zmatečnosti rozsudku neprihliadol.

28. Žalobkyňa mala možnosť vyjadriť sa a predložiť svoje argumenty k otázke naliehavého právneho záujmu, nakoľko jej takáto výzva zo strany odvolacieho súdu zo dňa 11.2.2021, aby sa v lehote 20 dní vyjadrila v prejednávanej veci k otázke iného možného posúdenia naliehavého právneho záujmu odvolacím súdom v zmysle ustanovenia § 137 písm. c) CSP na žalovanom určení vlastníckeho práva, bola doručená 11.2.2021. Svoje právo aj využila a k výzve podala vyjadrenie, ktoré odvolaciemu súdu bolo doručené dňa 4.3.2021. K námietke žalobkyne, že nemala možnosť sa vyjadriť k aplikácii ustanovení CMP o úschovách dovolací súd uvádza a zdôrazňuje, že tieto ustanovenia CMP o úschovách v prejednávanej veci ani použité zo strany súdov nižších inštancií neboli.

29. V súvislosti s námietkou, že v konaní pred odvolacím súdom sp. zn. 12 Co 46/2019 bolo v tej istej veci rozhodnuté inak, keď súd zrušil rozhodnutia súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, je zrejme, že aj k tejto odvolacej námietke odvolací súd zaujal stanovisko a to konkrétne v bode 18. odôvodnenia svojho rozhodnutia.

30. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že žalobkyňa sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom,

prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

31. Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcu z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nevyplýva.

32. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

33. Relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP je právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípady) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

34. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

35. Právnu otázku od ktorej riešenia sa mal odvolací súd odkloniť formulovala žalobkyňa v bode III. dovolania, ktoré označila ako vecnoprávne a záväzkovoprávne účinky zmluvy, pričom odvolaciemu súdu vytýkala, že „v bode 23. poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 1Cdo/36/2020, kde súd svoje rozhodnutie založil aj na tej skutočnosti, že nedošlo k vkladu zmluvy do katastra nehnuteľností“.

36. Dovolací súd vychádzajúc z žalobkyňou takto formulovanej právnej otázky dospel k záveru, že táto nekorešponduje s právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V posudzovanom prípade odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, z dôvodu ktorého ho aj potvrdil. Odvolací súd ale založil svoje rozhodnutie na nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení na tom základe, že: „...naliehavý právny záujem na danom určení nemôže byť v danom prípade daný, pretože by nedošlo k zmene vlastníka, ktorý je v súčasnej dobe zapísaný na liste vlastníctva a žalobkyňa sa napokon tohto určenia ani nedomáhala, pretože žiadala po zmene petitu určiť vlastnícke právo iba ku dňu vyvlastnenia. Z obsahu žaloby a všetkých jej vyjadrení vyplýva, že žalobu podala z dôvodu vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok. Vychádzajúc z uvedeného, dospel odvolací súd k záveru, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení nie je daný, pretože petit žaloby, jej skutkové tvrdenia a právne posúdenie sa neviaže na odstránenie konkrétnej spornosti žalobkyňou uplatňovaného práva (rozhodnutie NS SR 5Cdo/548/2015 z 28. septembra 2016 publikovaným pod R 22/2017)“.

37. V prejednávanom prípade bola nepochybne otázkou zásadného právneho významu otázka existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na žalovanom určení, ktorá mala vplyv na výsledok odvolacieho konania - zamietnutí žaloby. Jej právne posúdenie (vyriešenie) odvolacím súdom záviselo od posúdenia podstatných okolností vyplývajúcich zo skutkového stavu veci. Dovolací súd za smerodajné považoval závery odvolacieho súdu, že žiadané určenie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti sa malo vzťahovať ku dňu vyvlastnenia, teda išlo o deklarovanie vlastníckeho stavu do minulosti. Nešlo o žalobu, ktorá rieši aktuálnu otázku a v danom prípade nejde ani o prípad určovacej žaloby ako prostriedku ochrany už porušeného práva, pretože žalobkyňa touto žalobou nesleduje zosúladenie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom (zápis jej vlastníckeho práva v katastri nehnuteľnosti), ale ide jej len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku, teda o plnenie, ktorého sa môže domáhať

žalobou na plnenie, v ktorom konaní by sa otázka vlastníckeho práva posudzovala ako otázka predbežná. Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd na podklade viacerých skutkových zistení a v súvislosti s nimi prijatých právnych záverov, dospel k záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na predmetnom určení.

38. V dovolaní žalobkyňou namietané právne posúdenie týkajúce sa vyriešenia ňou vymedzenej právnej otázky, by mohlo mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP iba vtedy, ak by výsledok riešenia tejto otázky (posúdenia a vyhodnotenia) predstavoval výlučný dôvod, na ktorom bolo založené rozhodnutie odvolacieho súdu.

39. S poukazom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnej otázky, od vyriešenia, ktorej reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu; v dôsledku čoho prípustnosť jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

40. Dovolací súd preto dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP a v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie § 447 písm. c/ CSP.

41. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

42. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.